

Eesti areng

Euroopa Liidu struktuurifondid Eestis – võimalustest tulemusteni

Oodatud
toetused
maapiirkonnas

Kuidas
kasutavad
ettevõtjad
euroraha?

Kõigil
võimalus
õppida

Muudame oma
elukeskkonna
paremaks

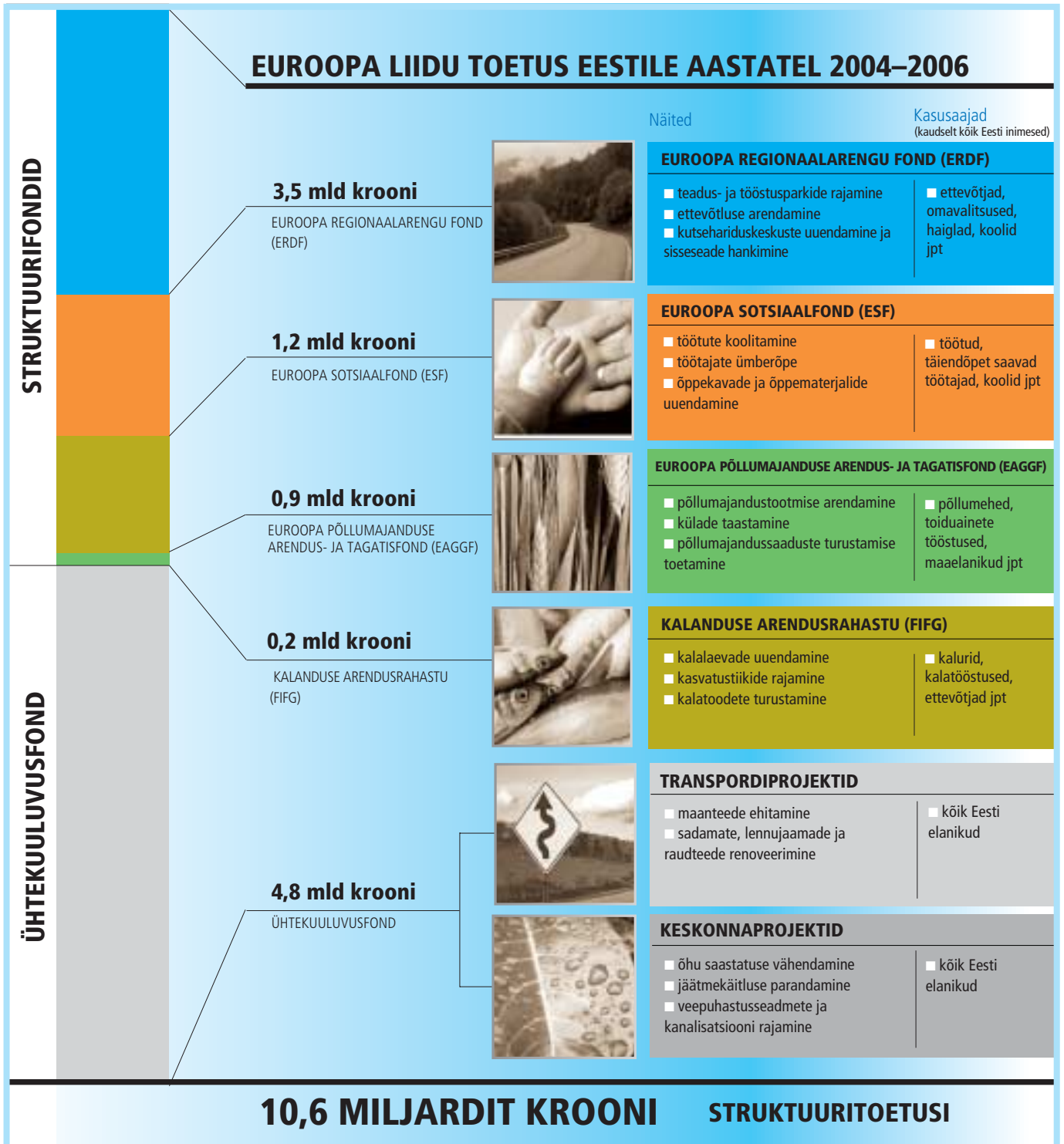

Toetab Euroopa Liit

RAK
Eesti Riiklik Arengukava

EUROOPA LIIDU TOETUS EESTILE AASTATEL 2004–2006

Struktuurifondid: mis ja kellele?

Aastatel 2004–2006 saab Eesti neljast Euroopa Liidu struktuurifondist abi kokku 5,8 miljardit krooni. Struktuurifondide eesmärk on aidata vähem arenenud piirkondi jõukamatele järele.

Euroopa Liidu 10 rikkamat riiki on kolm korda jõukamad kui 10 vaesemat. Majanduslike ja sotsiaalsete erinevuste vähendamiseks paigutab Euroopa Liit struktuurifondidesse suure osa oma eelarvest. Mida võrdsemad on liikmed, seda tõhusamalt liit toimib.

Kõik uued liikmesriigid, sh Eesti, saavad struktuuritoetuste näol rahasüsti, mis peaks viima meid Euroopa Liidu keskmisega samale tasemele, loodetavasti kõrgemale. Sellise "järeleaitamise" parim näide on Iirimaa, mille majandusaktiivsus ja töövõljalikus on viimastel aastatel tuntavalt tõusnud.

Struktuurifonde on neli:

- Euroopa Sotsiaalfond (ESF) aitab tõsta tööhõivet inimressursi arendamise kaudu.

- Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF) toetab majandusarengut ja uute töökohtade loomist.

- Euroopa Põllumajanduse Arenduse- ja Tagatisfond (EAGGF) toetab põllumajanduse ja maaelu ümberkorraldamist.

- Kalanduse Arendusrahastu (FIG) toetab kalatööstust, turustamist ja kalanduspiirkondade arengut.

Fondide kaudu saab toetust ainult nendes valdkondades, mida toetab ka Eesti riik. Käesoleva ajakirja lugude juures too-

Austatud lugejad!

Eesti ühinemisest Euroopa Liiduga on möödunud aasta. Selle aja jooksul on toimunud nii suuremaid kui ka väiksemaid, nii märkamatuid kui ka selgelt silmapaistvaid muudatusi. Eesti tunneb nüüd selgemalt liikmestaatusest tulenevat vastutust. Paljud meie hulgast on juba tegusalt kasutanud võimalusi, mida Euroopa Liidu liikmelisus Eestile pakub. On aeg teha esimesi kokkuvõtteid nii kordaminekutest kui ka puudujääkidest meie senises tegevuses ning kavandada edasise sammene nii praeguse kui ka järgmise programmiperioodi raames.

Käesolev trükk tutvustab Euroopa Liidu liikmesriikide arengu toetuseks mõeldud struktuurifondide rakendamiskäitumist Eestis. Seniste kogemuste põhjal võib öelda, et meil jätkub veel ruumi oma suutlikkuse arendamiseks, et struktuuritoetused kui väga oluline arengu algimpulss saabusid õigel ajal õigesse kohta. Kuid arenguprotsessi edasine käik ja tegelik õnnestumine sõltub ikkagi meist endist, meie tahtest ja tarmukusest.

Tühjenevad külad, võsastuvad põllud, töötud või töö kaotamise hirmus elavad inimesed, välismaal eneseteostust otsivad noored ja teostamist ootavad ideed on selged märgid sellest, et Eesti ühiskond ja majandus vajavad veel suuri investeeringuid. Euroopa Liidu struktuurifondide vahendid pakuvadki teretulnud tuge, et tagada paremat elujärge ja eneseteostuse võimalusi nii meile endile kui ka meie lastele.

Eesti puhul torkab eelkõige silma arengu tasakaalustamatus – vaesus, tõrjutus ja mitmete maapiirkondade elukvaliteedi mahajäämus suuremate linnadega võrreldes. Riigil lasub vastutus sõnastada struktuuritoetuste rakendamise mehhanismid ja eelisvaldkonnad just neid valupunkte silmas pidades. Samas sõltub meie edu suures osas ministriteeriumide, kohalike omavalitsuste, mittetulundusühingute, ettevõtete ja üksikisikute aktiivsusest, visadusest ja enekõike koostöövalmidusest.

Nii Euroopa Liiduga ühinemiseks valmistumisel kui esimese liikmelisuse aasta vältel on ilmnunud mitmeid probleeme, millele peame kiirelt lahendusi otsima. Näiteks vajab tugevdamist nii kohalike omavalitsuste tulubaas kui nende üldine toimimisvõime, et vajalikele investeeringutele oma eelarvest kergemini kaasrahastamisvõimalusi leida. See ülesanne eeldab omakorda riigivõimu keskasutustelt senisest suuremat valmisolekut ja oskusi partnerlussuhete kujundamisel. Sellistele muredele lahenduste leidmine on tõsine ja kiireloomuline töö.

Soovin kõigile asjaosalistele mõtete paindlikkust, tegude järjepidevust ja visadust ning püsivat koostöövalmidust!

Arnold Rüütel, Eesti Vabariigi President

FOTO: PMS/SCANPIX

Väljaandja: Rahandusministeerium
Tootja: AS Ajakirjade Kirjastus
Trükk: Printall
Kaanefoto: PM/Scanpix

www.struktuurifondid.ee
 struktuurifondid@fin.ee

dud toetussummad on antud koos Eesti riigi kaasfinantseeringuga, mis moodustab toetusest 20–25 %. Struktuurifondide toetust jagatakse vastavalt Eesti riiklikele arengukavale, kus on kirjeldatud valdkonnad, mida Eesti struktuurifondide rahaga arendab. Arenguvaldkonnad on jagatud neljaks peamiseks prioriteediks:

- 1) inimressursi arendamine, sh hariduse edendamine ja töötute koolitamine;
- 2) ettevõtluse konkurentsivõime tõstmine, sh teaduse, turismi, ekspordi, aga ka ettevõtluse alustamise toetamine;
- 3) põllumajanduse, kalanduse ja

maaelu areng, sh maapiirkondade arendamine ja põllumajandustootmise edendamine;

4) infrastruktuur ja kohalik areng, sh teedeehitus, keskkonna parendamine ja haiglate renoveerimine.

Prioriteedid jagunevad väiksemateks valdkondadeks ehk meetmeteks. Iga meetme eest vastutab rakendus-asutus ehk vastava ala ministeerium, mis töötab välja toetuste jagamise täpsed tingimused. Konkreetsete projektitaotlustega tuleb pöörduda rakendusüksusse ehk asutusse, mida minis-

teerium on volitanud taotlustega tegelema. Lähimat nõu saavad toetuse taotlejad maakondlikest arenduskeskustest. Kõigi asjaosaliste asutuste kontaktandmed on käesoleva ajakirja lehekülgedel 23–24.

Struktuurifondide toetuste jagamisel kehtib kujundlikult öeldes põhimõte, et väetatakse seda taime, mis kasvab. Toetatatakse elujõulisi projekte, mis arenemiseks tuge vajavad.

Eesti areng struktuurifondide toel

Renaldo Mändmets, Rahandusministeeriumi välissuhete asekancler

Euroopa Liiduga liitumine tõi Eestile olulisi uusi võimalusi, sealhulgas tubli rahalise panuse majanduse ja sotsiaalse arengu edendamiseks. Otsest või kaudset kasu peaks struktuurifondidest saama enamik eesti elanikke kasvõi korda tehtud teede ja puhtama looduskeskkonna kaudu.

Aktiivsus on märksõna, millega võib möödunud aastat iseloomustada. Korraldati hulgaliselt projektikonkurse, koostati investeeringute kavasad, alustati sadade projektide elluviimist ning jõuti ka väljamakseteni. Mitme konkursi raames taotleti rohkem raha, kui seda kolmeaastaseks perioodiks ette nähtud on. Eriti populaarsed valdkonnad olid külade ja maapiirkondade areng, ettevõtete stardiabi ja töötute koolitamine. Näiteks külade taastamiseks ja arendamiseks taotleti 114,3 miljonit krooni, samal ajal kui kolmeks aastaks on ette nähtud 100,2 miljonit. Kindlasti ei saa euroraha edukust hinnata pelgalt taotlemisaktiivsuse põhjal. Olulisem on vaadata konkreetseid projekte, nende mõju regioonile, aga ka Eesti arengule tervikuna.

Projektide kvaliteet on eduka rakendamise võtmesõna. Taotlejad peavad teadvustama, et euroraha pole lihtsalt süllelangenu "lotovõit" ning selle mittesihipärane kasutamine toob kaasa toetuse tagasimaksmise. Enamikul varasematel liikmesriikidel on selliseid juhtumeid olnud, nii et pole põhjust eeldada, et tähtsad komisjonihäärrad ainult näpuga viibutavad. Kõige enam on rikkumisi olnud Euroopa Sotsiaalfondi nn pehmete projektide puhul, näiteks Holland on pidanud 1994–1999 saadud 1,011 miljardist eurost tagasi maksma 157 miljonit. Õppida võib alati enda vigadest, aga veel parem oleks õppida teiste omadest ja probleeme vältida.

Praeguseks on Eestile kolmeks aastaks eraldatavast 5,8 miljardist struktuurifondide kroonist saanud positiivse rahastamisotsuse ligi 2 miljardit. Kui võrrelda möödunud aasta lõpu seisuga teiste uute liikmesriikidega, siis võime tulemust tubliks pidada. Eestis oli 4,1% toetuste kolmeaastasest mahust rahastamisotsuse saanud 17%, võrdluseks võib tuua näiteks Poola 6%ga, kuigi just seal oli uute liikmesriikide kõrgeim taotlusaktiivsus.

Reaalseid väljamakseid taotlejatele on tehtud märgatavalt vähem, sest kehtib põhimõte, et toetus makstakse välja alles siis, kui toetuse saaja on ise kulutused teinud. Möödunud aasta lõpu seisuga väljamakstud 4,1% toetuste kolmeaastasest mahust võib tunduda küll numbrina väike, kuid on tegelikult uute liikmesriikide parim tulemus. Näiteks Poola ei jõudnudki väljamakseteni, Ungaril oli vastav näitaja 1%, Leedul 2,1% ja teisel kohal oleval Lätil 2,6%. Paljud vanad liikmesriigid, näiteks Suurbritannia, Holland ja Itaalia ei jõudnudki esimesel aastal reaalseid väljamakseteni.

Sellel aastal jätkub toetuste jagamine juba möödunud aastal alustatud valdkondades, kuid lisandub ka uusi võimalusi, näiteks kesksuvel peaks kuulutatama välja taotlusvoor maaparanduse toetamiseks ning veel varem saab hakata tutvustama Eestit kui toredat reisisihtkohta. Samuti peaksid selle aasta jooksul avanema mitmed uued võimalused kalandussektoris ning teaduse ja innovatsiooni valdkonnas.

Struktuurifondide kasutuselevõtu kronoloogia Eestis

2001. aasta	Alustati struktuuritoetuste rakendamise ettevalmistamisega
detsember 2003	Valmis Eesti riiklik arengukava struktuurifondide kasutuselevõtuks
1. jaanuar 2004	Jõustus Struktuuritoetuse seadus
26. aprill 2004	Avati esimesed taotlusvoorud
18. juuni 2004	Euroopa Komisjon kinnitas ametlikult Eesti riikliku arengukava struktuurifondide kasutuselevõtuks
7. juuli 2004	Euroopa Komisjon kandis Eesti riigi eelarvesse esimese struktuurifondide sissemakse suurusega 353 miljonit krooni
juuli 2004	Tehti esimesed taotluste rahuldamisotsused
23. juuli 2004	Tehti esimene väljamakse toetuse saajale
2. mai 2005	Viimane rakendusüksus sai rakendamise akrediteeringu

Käsitöömeistrid
Leili Klooren ja
Luule Nurga
uudistavad Põhja-
Eesti tanu.

Kesk-Eesti käsitöömeistrid

“Üks tuttav ütles mulle eelmisel aastal tänaval, et nüüd peaks olema võimalus toetust saada,” mäletab Kesk-Eesti Käsitööttevõtjate Seltsi eestvedaja **Luule Nurga**.

Praegu 13 liikmega Jänedal loodud selts õmbleb rahvarõivaid ja samas õpetab oma liikmetele kõiki oskusi, mis nende õmblemiseks vaja.

Toetuse taotlemise kogemus oli Luule Nurgal olemas, sest 2005. jaanuarist 2004. aasta maini tegutsemiseks oli ta saanud toetust Kultuurkapitalilt.

Õppida pole kunagi hilja

“Mure oli, kuidas uut toetust saada, et asja edasi ajada,” räägib Nurga. “Ilma toetuseta elame ka, aga tahaks areneda.” Nooruslik pensionär läks Paidesse Kesk-Eesti Arenduskeskuse projektide koostamise koolitusele. “See oli hea koolitus,” kiidab ta tagantjärele. Nurga mäletab koolituselt ka juttu, et struktuurifondide raha on tulemas, aga täpsemalt ei saanud midagi teada.

Pärast juhuslikku kohtumist tänaval läks aga projekti kirjutamiseks. “Vaeva nägin ikka palju,” tunnistab Nurga. “Haridus- ja Teadusministeeriumi Koolivõrgu Büroo Kesk-Eesti piirkonna Euroopa Liidu konsultant Heidi Klamp aitas mind väga palju. Isiklikult me ei kohtunudki, aga telefoni teel konsulteerisime kogu aeg.” Projekti juhtus vaid üks väike aps. Nimelt puudus tõend, et abi taotleja pole võlgu. 2004. aasta septembris esitatud taotlus sai jaatava vastuse sama aasta detsembris.

2005. aasta kevadel kinnitab Luule Nurga, et ta on ka aruandluse tegemise hästi selgeks õppinud, muu hulgas Exceli tabelite kasutamise arvutis.

Töö ja õpe korraga

Seltsi kolmeaastase projekti “Maanaiste ettevalmistus kvaliteetsete käsitööde tegijaks” maksumus on 344 000 krooni. Tänu toetusele sai selts osta õmblus- ja triikimismasina ning õppematerjale. “See ei ole tavaline õpe, vaid õpitakse töö tegemise käigus,” selgitab Nurga. “Rahvarõivaste komplekti õmblemine võtab kaks aastat. Meie õmmeldud rõivad on autentseid, sest me teeme täpselt muuseumi eksemplaride järgi.”

Sellise praktilise tööga koos õpetab selts tegema kvaliteetset käsitööd ja avardab seega õppijate võimalusi õmblusega elatist teenida. “Siit saab inimene teadmised, oskused, kvaliteedi, et ta suudaks turul läbi lüüa, sest isehakanud tegija seda ei suuda,” rõhutab Nurga.

Nähtav kasu

Seltsi kaudu areneb ja levib käsitööoskus, kuid seal saadud teadmistest ja oskustest võib olla ka täiesti praktilist kasu. Üks seltsi inimene sai Koeru koolis käsitööõpetaja töökoha, teine avas Tapal käsitööpoe.

Seltsi kuuluvad erineva taustaga inimesed: taluperenaised otsivad alternatiivi põllu- ja loomapidamisele, töötud õpivad uut ametit, pensionärid täiendavad käsitööoskusi.

Uued koolitused

Struktuurifondide toetus võimaldas seltsil uusi koolitusi läbi viima hakata. “Õpetame niplispitsi tegemist,” räägib Nurga. “Selle oskajaid on väga vähe, kuid autentset rahvarõivaid on just sellised, mitte tööstuslikult õmmeldud pitsiga.” Tulemas on ka kangakudumise koolitus.

Kesk-Eesti Käsitööttevõtjate Seltsi koolituse partner projektis on Tallinna Rahva- kultuuri Arendus- ja Koolituskeskus, kelle eeskirjade järgi koolitused toimuvad.

INNOVE kommentaar

Piret Tislar:

INNOVE
meetme 1.1
koordinaator

Projekt “Maanaiste ettevalmistus kvaliteetse käsitöö tegijaks” on hea näide piirkondlike olusid ja võimalusi arvestavast projektist.

Projekti käivitamiseks valmistusid rakendajad väga põhjalikult ning suure sooviga asi edukalt läbi viia. Kõik vähegi küsimusi tekitavad probleemid arutati SA InnoVe vastutava koordinaatoriga läbi. Eriti alguses osutus raskeks väljamaksetaotluse esitamine. Kui esimene taotlus nõudis täienduste ja paranduste tegemist, siis teine avaldus esitati juba niivõrd korrektselt ja täpselt täidetuna, et selle menetlemine võttis kokku aega ainult 4 tundi.

Projekti juht muretses väga oma projekti edukuse pärast. Eelarvet jälgitakse hoolega, projektikulud tehakse ainult eelarvest lähtuvalt. Eraldi esiletõstmist väärib raamatupidaja suur roll projekti rakendamisel. Siit üleskutse raamatupidajatele: see on ka teie võimalus uute teadmiste ja kogemuste hankimiseks.

Meede 1.1. Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem. Projekti toetus 344 000 krooni*.

* Siin ja edaspidi on kajastatud struktuurifondide toetus koos Eesti avaliku sektori kaasfinantseeringuga

Ärge jätke **kooli!**

Igal aastal jätab Eestis kooli pooleli tervelt 1500 last. Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool toob struktuurifondide toetatava projektiga "Uus võimalus" põhihariduseta õpilasi kooli tagasi.

17 aastaseks saanud õpilastele, kellel on 7. klass lõpetatud, tahetakse anda võimetekohane põhiharidus ja amet ning valmistada nad ette ühiskonnas toime tulema. Sel aastal õpib Vana-Vigala põhikoolis kaks klassitäit sellised õpilasi, 8. ja 9. klass. Õpilased on pärit üle Eesti ning elavad Tehnika- ja Teeninduskooli õpilaskodus värskelt remonditud tubades.

Amet koos põhiharidusega

Tänavu kevadel lõpetab kooli esimene lend, kes astus 8. klassi 1. septembril 2003. Pärast 9. klassi lõpetamist peavad noored suutma tööd leida või ametit edasi õppida. Töö leidmiseks on vaja ametioskusi. Seetõttu on projekti "Uus võimalus" juures ametiõpe sama tähtis kui põhihariduse andmine. Ametiõppega tahetakse noortele valikut tulevikus lihtsustada. Kui põhiharidus ja esmased ametioskused olemas, saab kutsed edasi õppida samas koolis, mõnes teises ametikoolis või töökohal. Tehnika- ja Teeninduskoolis õpetatakse põhikooli poolelijättnud õpilastele autoõpetust, toitlustust, puidutööd, sepatööd ja infotehnoloogiat. Õpilane võib õppida mitut eriala.

Vana-Vigalas kooli taasleidnud 8. ja 9. klassi õpilased Sisekaitseakadeemias pärast kohtumist olümpiapronks Indrek Pertelsoniga.

Projekt tõi koolipinki ka Vigala kooli töötajad, sest sihtrühm nõuab teistsuguseid oskusi ja teadmisi kui tavakool.

õpetaja oma koolist

2004. a septembris alustas 46 õpilast, 8. klassis 21 (järel 14) ja 9. klassis 25 (järel 23). 9. klassis jätkab 6 õpilast, kes varem õppisid meie kooli eelkute klassis. Peamised põhjused, miks õpilased koolist välja langevad, on õpimotivatsiooni puudumine, kooli tülles kriminaalne karistus, seoses kohtuga katkevad õpingud, kooli sisekorra eeskirjade rikkumine, osal ka majanduslikud põhjused.

Vana-Vigala projekti juht Maie Üürike ütleb, et koolist kord lahkunud noorte koolikeskkonda tagasi toomine ei lähe lihtsalt. "Meie õpilased on erineva taustaga, kuid paljudel pole normaalset kodu ja õpilahu on kadunud. Pärast jõuluvahetust ei tulnud osa õpilasi enam kooli tagasi. Klassijuhatajad olid väga mures ja käisid neid veenmas." Need õpilased, kes saavad juba aru, et tuleb end kokku võtta, põhikool lõpetada ja amet õppida, on õpetajate tööle kõige suurem kiitus.

"Selleks, et õppimisharjumusi kinnistada, on ka õpilaskodus kord tavalisest rangem ning õhtuti toimuvad õpitunnid," selgitab Maie Üürike. Koolikeskkonnas aitavad õpilasi hoida ka ühised ekskursioonid ja matkad. Hea näitena toob Üürike õppepäeva Sisekaitseakadeemia majas, kus noored kuulasid loengut seadustest, tegid sporti ja kohustusid olümpiapronksi Indrek Pertelsoniga.

Ka õpetajad õpivad

Uus koolitussüsteem ja raske sihtrühm nõuavad ka õpetajatelt teistsuguseid teadmisi kui tavakoolis. Tänavu märts-

sist maini toimus Vana-Vigalas Sisekaitseakadeemia täiendõppekeskuse kaudu õpetajate ja personali koolitus, kus teemadeks olid muu hulgas konfliktid ja lahendamise teed, kriis ja käitumine kriisolukorras, töö raskete noorukitega, koolikohustust, õpilaste ja õpetajate õigusi ning kohustusi reguleerivad õigusaktid. Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskooli, Vana-Vigala ja Kivi-Vigala põhikooli töötajaid koolitasid suhtlemistreener-psühholoog Toomas Takjas, sotsiaalnõustaja-psühholoog Margot Delski, kriisipsühholoog Tiit Meres ning Sisekaitseakadeemia karistus- ja menetlusõiguse õppetooli õppejõud Riina Kroonberg.

Kivi-Vigala õpetajad käisid koolitusel sellepärast, et tänavu sügisel avatakse kooli pooleli jätnutele 9. klass ka Kivi-Vigala põhikoolis. "Me näeme selle töö laienemist," ütleb Maie Üürike. "Oleme käinud messidel end tutvustamas, suhtleme kohalike omavalitsustega, ja ka koolid, kust õpilane välja on langenud, helistavad."

Lisaks õpetajate koolitusele koostatakse tugiraamatuid klassijuhatajatele ning erinevate erialade õpetamiseks (toitlustus, puit ja auto).

Et praegusi ja tulevase õpilasi paremini tunda, uuritakse ka sihtrühma. Esmalt täitsid noored testi, kus väljendasid oma hinnanguid erinevatele käitumisviisidele. Töörühm analüüsib ankeetküsitluste vastuseid.

Mõte juba aastaid

Maie Üürike räägib, et sarnase projekti mõte liikus nende koolis juba neli aastat tagasi. Koolist väljalangemine oli juba siis kriitilise piiri peal ja samas otsis Vigala kool uut nišši. Koostööplaane tehti kooli direktori Enn Roosi eestvedamisel USA Marylandi Rahvuskaardiga, kuid 2002. aasta 11. septembri katastroofi järel suhtlemine katkes. Projekt sai elu sisse pärast struktuurfondide avanemist.

Kõige raskemaks projekti ettevalmistamisel ja töötamisel peab Maie Üürike seda, et elu muutub kiiresti ja kõike ei ole võimalik ette planeerida. "Paberimajandus teeb vahel peavalu, aga INNOVEga on meil hea side – nad on abivalmid ning soovivad, kus ja kuidas parandusi teha." Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus INNOVE on projekti "Uus võimalus" kuraator. Projekti kogumaksumus on 1 147 085 krooni.

õpilane oma koolist

Tänavune kooliaasta oli minu jaoks huvitav, sest sellist õppevormi polnud ma veel kogenud. Käisin kõigis laagrites, olen õppinud distsipliini ja kodukorda. Meil on siin väga omamoodi seltskond ja kooliaasta oli tõesti lõbus. Ma ei olnud varem külastanud Sisekaitseakadeemiat, kus käisime trennis. Eelmisel aasta Märjamaal ma eriti koolis ei käinud. Nüüd kahetsen seda – olleks võinud ju kooli lõpetada. Tänavu lõpetan kindlasti, sest mu õppimistahe on suur.

Meede 1.1 Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem. Projekti toetus 1 147 085 krooni.

Eneseusu taastamine

128 Viljandi-, Valga- ja Võrumaa töötud saavad pooleteise aasta jooksul psühholoogilist ja sotsiaalset koolitust, et taastada nende eneseusk ja aidata tööd leida.

Õeldakse, et kui inimene on kolm kuud töötu olnud, hakkab ta tasapisi oma seisundiga harjuma. MTÜ Abiühing Üheksavägine projekt "Tõrjutust tundvate inimeste sotsiaalse sidususe taastamine" üritab muuta suhtumist probleemi ja töötute, sealhulgas puuetega inimeste ja alaealiste lastega emade mõtteviisi.

128 inimest on jagatud kaheksasse 16-liikmelisse rühma. Esmalt toimub 15 tööpäeva jooksul aktiveerimiskursus.

Projekti juht Livia Olesk ütleb, et aktiveeriv koolitus aitab töötutel ühteks pereks saada. "Kursus julgustab töötut, aitab tal iseendaga paremini hakkama saada, olla enesekindlam ning leida üles eneseusk."

Kuus rühma on koolituse juba läbinud ja edasi saab iga töötut individuaalset psühho-sotsiaalset nõu elukohajärgses maakonnakeskuses. Nõustamisel saab töötut rääkida oma muredest ja küsida abi. Nõustamine kestab kuni viis kuud või kuni inimene töö leiab.

Livia Olesk teab, et tänaseks on töökoha leidnud juba 26 projektis osalenut. "Seni on töötud endale ise töökohad leidnud. Mitte kedagi ei ole nõustaja või koolitaja käekõrval tööle viinud. Projektis osalenud inimesed on õelnud, et koolitus ning nõustamine on andnud neile julgust end tööandjale välja pakkuda ja teha seda nii, nagu ta seda varem pole osanud teha."

26 töö leidnud inimese seas on klienditeenindajaid, puhastusteenindajaid, ehitustöölisi, raamatupidajaid, hooldustöötajaid, kaubandustöötajaid. Lisaks on 16 inimest asunud uut eriala õppima, mis tähendab, et 42 inimese elu on juba paremuse poole pöördunud.

Selle projektiga psühholoogiliselt ettevalmistatud 30-l töötul on võimalus soovi korral edasi minna jätkuprojekti „Puuetega inimeste ja töötute tagasitulek tööturule“, kus pakutakse uue eriala omandamise võimalust.

Meede 1.3

Võrdsed võimalused tööturul. Projekti toetus 1 938 664 krooni.

FOTO: PM/SCANPIX

Toila tervisekeskus on
on Ida-Virumaa ainus.

Toila saab veekeskuse

Toila sanatoorium ehitab Euroopa Liidu toetusel Ida-Virumaale esimese sauna- ja veekeskuse Toila Spa Termid. Veeliugraja, saunade ja basseinidega veekeskus suudab korraga vastu võtta 170 inimest ning valmib 1. juuliks.

Kevadised kõvad kül-
mad segasid natuke betoonitöid, kuid Toila Sanatooriumi direktori Jaak Pruunese sõnul avatakse veekeskus kavandatud ajal.

Pruunes ütleb, et veekeskuse mõte tekkis juba kaks aastat tagasi, kuid kui 2004. aasta algul selgus, et on võimalik taotleda struktuurifondist toetust, hakkasid nad kohe projekti tegema.

"Palkasime firma, kes kirjutab struktuurifondide projekte ja suve algul viisime taotluse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusse," ütleb Pruunes. "Vormiliselt olid dokumendid korras, kuid menetlemise käigus täpsustasime mõningaid raamatupidamislikke üksikasju."

Suvi möödus ootuses, jaatav vastus tuli septembri lõpus. Kuna toetusesaajale tasutakse ainult need kulud, mis tekivad pärast projekti käivitamist, ei saanud suvel ehitusega alustada.

"Mul on hea meel, et EASis saadi aru, et ka siia piirkonda on niisugust asja vaja," ütleb Pruunes. "See ei ole muidugi Auru keskus, aga sobib siia täpselt. Meie valdas on suur raha ka 16 miljonit, mis me Hansapangalt laenasime ja kaheksa aasta jooksul tagasi maksame."

Veekeskuse arhitekt on Andres Toome.

"Tahtsin, et keskus oleks seest elurõõmus ja lõunamaine," ütleb arhitekt. "Mõned meie veekeskused seda ei ole ja neist ma õppisin, kuidas ei tohiks teha." Andres Toome jaoks oli projekteerimisel kõige tähtsam märksõna "inimsõbralikkus".

Direktor Pruunese sõnul vajab keskus kuut kuni kaheksat töötajat, edaspidi võib töötajate arv kasvada kümneni. Veekeskuses on 170 riidekappi, järelikult suudetakse niipalju inimesi korraga vastu võtta.

Sanatooriumis on 270 ööbimiskohta.

Direktor loodab uue veekeskuse külastajate hulgas näha nii idavirumaalasi, Eesti teiste piirkondade elanikke kui ka välismaalasi. Asub ju Toila kõigest viie kilomeetri kaugusel Tallinn-Narva maanteest. "Meie jaoks on kõik kliendid võrdsed ja ka hind on kõigile üks," selgitab Pruunes.

Projekti kogumaksumus on 25–27 miljonit krooni ja Euroopa Regionaalarengu Fondi toetus 10 130 000 krooni.

EASi kommentaar

Maarika Liivamägi

EASi Turismiarenduskeskuse direktor

Toila Sanatooriumi veekeskuse avamisega tõuseb ettevõtte konkurentsivõime, samuti peaks suurenema Ida-Virumaa atraktiivsus ja maine, eriti ettevõtte jaoks olulistel turgudel - Venemaal, Soomes ning Norras. Projekti lisaväärtuseks tuleb kindlasti pidada regioonis elavate inimeste vabaajaveetmise võimaluste avardumist.

Eelpool nimetatud aspektid olidki olulisemateks põhjusteks, miks projekti toetati turismi tootearenduse programmist. Taotleja oli projektis selgelt välja toonud projekti oodatavad tulemused ja mõju nii Eesti kui reisisihi kui ka piirkonna arengule.

Ettevõtte loob projekti tulemusena uusi töökohti, mis piirkonna madalat töötusetaset arvestades on positiivne.

Meede 2.4 Turismi arendamine. Projekti toetus 10 130 000 krooni.

Paide oma pesumaja

ou Katikelli Pesumaja Paides ostis maksimaalse ettevõtte stardi-toetuse, 160 000 krooniga pesumaja masinad ja pakub tänavu veebruarist Järvamaal ainsana pesupesemisteenust.

Toetus kulus pesumasina, kuivati ja triikimismasina ostmiseks. Paides ei olnud kuus aastat pesumaja ning kohalike firmade pesu veeti Tallinna pesta. Nüüd suudab kahe töötajaga ettevõtte teenindada kogu Järvamaad. Tallinna firmalt kliente üle võtta ei olnud lihtne, sest odavamast teenust ei suudetud pakuda, küll aga kiiremat. Seni pidi klient ootama nädala, nüüd vaid kaks päeva. Ettevõtte on kiiresti arenenud.

“Suuremad kliendid tulid meile alles aprillis,” ütleb pesumaja juhataja Katrin Kroon. “Mul on väga hea meel, et kõik, kes üle tulid, rõhutasid soovi anda tööd kohalikule ettevõttele. Samuti oleme saanud väga sooja vastuvõtu linnaelanikelt, kes on meid tasapisi leidnud, nii et iga päev käib ka 20 eraisikut.”

“See ei ole suur ettevõtte, ütleb Katrin Kroon. “Eksite, kui arvate, et meil on siin tonnide viisi pesu. Praegu tuleb kaks tonni kuus, päris rahul oleks kolme tonniga.” Hoones on pinda 200 ruutmeetrit. Juhataja on välja arvutanud, et nad suudaks pesta kogu Järvamaa pesu.

Katikelli pesumaja loodab teenindada tervet Järvamaad.

FOTO: ANDRUS ERGMA

Eraisikutele pakub Katikelli Pesumaja alates aprillist pesuringe: ettevõtte kogub otse elanikelt maakonnas pesu kokku ning tagastab puhtana. See teenus ei ole veel

suurt populaarsust kogunud, kuid juhataja arvates võtab info levimine aega. Mitu Järvamaa asutust väljastpoolt Paidet on juba uue pesumaja kliendiks hakanud.

Meede 2.1 Ettevõtete arengu toetamine. Projekti toetus 160 000 krooni.

Eestlaste innovaatiline leiutis

Firma NeoQi arendas struktuurifondide toetusel välja ainulaadse energiakookoni, mida praegu eksporditakse 40 riiki.

Tervisekookonis saab korraga nautida auru- ja infrapunasauna, programmdušši, veemassaaži, hüdroteraapiat, vibromassaaži ja aroomiteraapiat. Läheb paljaks üles lugeda kõiki tervistavaid omadusi, mida need protseduurid annavad. Lühidalt öeldes aitab kookoni kasutamine olla terve, stressi- ja valuvaba.

Ettevõtte juht Mati Vann ütleb, et täiesti uus on nende toote juures just multifunktsionaalsus. “Kohtades, kus ruum ja põrandapind hinnas, on tervisekookon väga tõhus,” selgitab Vann. “Kõiki neid vahendeid saab ju eraldi ka osta ja kasutada, aga siis on vaja mitu korda rohkem ruumi ja kulub ka rohkem raha.”

NeoQi on saanud EASist eksporditoetust, toode on maailmas võidukäiku

alustanud ning tänaseks 40 riigis müügil. “Tervise peale kulutatakse kogu maailmas aina rohkem raha,” ütleb Vann. “Hiljuti käisime Frankfurdi messil, samuti oli meie toode Lõuna-Aafrika Vabariigi messil.”

Kookoni väljaarendamisele eelnes aga põhjalik monitooring, mis kinnitas, et sellist toodet on vaja.

Energiakookon on ka Eestis oma kindla koha leidnud, sest see sobib väga hästi nii ilusalongi, spordikompleksi kui ka spasse. Mati Vanni sõnul on Eestis kasutusel 20 energiakookonit. “Väga aktiivselt kasutatakse seda Saaremaal Georg Otsa Spas ja Kuressaare Sanatooriumi Rüütli keskuses, kus olevat isegi järjekord, ning Pärnus Vikinigi hotellis.”

FOTO: PIVISCANPIX

Tervisekookoni suurimad plussid: pakub palju võimalusi ja võtab vähe ruumi.

Meede 2.3 Teadus- ja arendustegevus ning innovatsiooni edendamine. Projekti toetus 1 201 000 krooni.

Nõiariik

Juunikuus võõrustab esimesi külalastajaid Uhtjärve Ürgoru Nõiariik, mis pakub mitmekülgset aktiivset puhkust: vee-, jalgsi- ja jalgrattamatku ürgses looduses, kalapüüki, vibu-, ammu- ja õhupüssilaskmist, korv- ja võrkpalli ning palju muud.

Puhkekoha nime ajendiks on legend Sortsist, kes endale ürgorgu nõiariigi rajas. Eksootikat ja salapära rõhutavad nii puhkekoha ööbimispaigad, toidud kui ka matkarajad.

Nõiariigi looja Aivo Värton ütleb, et tänu EL toetusele sai ta osta puhkekoha siustuse ja konverentsitehnika ning võib külalastajaid vastu võtta juba tänava suvel, et siis puhkepaika jõudumööda laiendada. Toetuseta oleks avamine lükkunud aasta võrra edasi.

Peab olema eriline

Aga miks nõiariik? "Meil on palju turismitalusid, kus saab süüa ja magada. Tahtsin teha midagi erilist," põhjendab Värton. "Nimi on põnev ja jääb silma."

Ainult nimega muidugi puhkajaid ei meelita. Värton peab kõige tähtsamaks, et külalastajatel oleks palju valikuvõimalusi, et huvitav oleks nii vanematel kui ka lastel.

Valikuvõimalused algavad ööbimis-kohtadest: võib valida talumaja, puhkemaja, sauna ärklikorruse või "kanajalgadel" nõiamaja. Võib käia suitsu- või soome saunas, grillida või tellida eksootilisi nõiaroogi ning sportida, matkata või lihtsalt metsas jalutada.

Värton on mõelnud, et ühes riigis peab kõik olemas olema. "Meil on süstad, kannuud, paadid, jalgrattad, lasketiir, spordiväljakud, laste mänguväljakud ja seiklusmatkarada ka siinsamas," ütleb Värton.

Huvi USAs ja Saksamaal

Kuigi nõiariik pole veel avatud, on juulikuuks juba mõned asutused oma suvepäevade jaoks kogu nõiariigi broneerinud. Tulemas on ka mitu konverentsi.

Värton teab, et nõiariigi kodulehekülge külastab 30 inimest päevas, ning arvab, et see äratub huvi just eksootikaga. Kodulehel käib külalastajaid isegi USA äridomeenidelt. "Jah, huvitav küll, aga näiteks New Yorgist küsiti, kas saaks juulikuus nädalaks puhkama tulla."

Kuna nõiariigi looja avastas, et ka Saksamaalt on kodulehe külalastajaid ja Eestis käib küllalt palju saksa turiste, siis teeb ta kodulehele ka saksakeelse variandi. Samuti lätikeelse. "Meilt on ju Riiga 180 kilomeetrit, aga Tallinna 260," põhjendab Värton.

Aivo Värtoni nõiariik sai alguse paarist nõiamajakesest.

FOTOD: PEETER SIRGE, VÕRUMAA TEATAJA

vallavanema kommentaar

Kurmet Mürsepp

Urvaste vallavanem

Nõiariigi rajaja Aivo Värton oli kaasatud Urvaste valla arengukava koostamisse. Urvaste valla arengukavas aastateks 2005–2013 on kehtestatud, et vald arendab loodus- ja kultuuripärandil põhinevaid turismitooteid, sealhulgas rajatavat Nõiariiki.

Valla seisukohalt on väga oluline arendada just turismi, et luua uusi alternatiivseid töökohti, sest tegu on endise põllumajandusliku piirkonnaga ning tööpuudus väikses vallas on suur.

EASi kommentaar

Allar Korjas

EASi alustavate ettevõtete divisjoni direktor

Uhtjärve Ürgoru Nõiariik paistab turismiteenustega tegelda soovijate seas silma eelkõige väga hästi läbimõeldud äriideega. Selle tugevuseks on pakutava terviklikkus ja mitmekesisus, mida aitavad rõhutada looduslikult kaunis asukoht ning originaalsed puidust valmistatud ehitised (nõiamajad, valvetorn kännu otsas, tuletorn, plaanitav kiik ja vaatetorn mäe otsas).

Starditoetust taotlema tulles oli ettevõtja suure hulga oma ideedest turismikompleksi väljaehitamisel juba realiseerinud, juurde oli vaja abi ruumide ja köögi sisustamiseks ning inventari aktiivse puhkuse pakkumiseks. Positiivsena jäid silma ettevõtja realistlikud müügiprognoosid, selge tulevikuvision ettevõtte arendamisest ning koostööst piirkonna teiste ettevõtjatega. Kontaktid ettevõtjaga on olnud meeldivad ning tihedad.

Meede 2.1 Ettevõtete arengu toetamine. Projekti toetus 158 409 krooni.

Salvest: parem katlamaja – kvaliteetsemad tooted

Raske on leida Eestis inimest, kes ei teaks Salvesti konservsuppe või salateid, kurke, kastmeid ja lõunaroogi. Eraldi kaubamärkide all on Saleda valmistoidud, Meie Mari moosid ja Põnni imikutoidud.

Millise tee läbis Salvest, et saada struktuurifondist toetust katlamaja rekonstrueerimiseks? Räägib Salvesti juhataja **Priit Karp**.

Põllumajandussaaduste töötlemiseks on investeeringutoetusi makstud alates 2001. aastast, kuid puu- ja köögiviljade ning marjade töötlejatele need toetused ei laienenud. 2003. aasta lõpus saime teada, et 2004 avaneb tänu EL struktuurifondidele meil lõpuks see võimalus.

Selleks ajaks oli meie ettevõtte rekonstrueerimine jõudnud peaaegu lõpule: olime kolme aastaga investerinud 60 miljonit krooni, soetanud palju uusi seadmeid ja liine ning põhjalikult renoveerinud tootmis-, lao- ja olmeruumid. Oli jäänud kaasajastada tootmise süda, katlamaja.

Januaris 2004 palkasime endale appi toiduainetetööstuse rekonstrueerimise kogemusega konsultandi OÜ Structrum. Olime nendega varem renoveerimistöde projektide tegemisel koostööd teinud ja nad tunnevad meie tehase iseärasusi. Ega selliseid firmasid palju olegi. Nemad panid variandid ette, juhtisid ettevalmistustöid ja koostasid PRIAsse esitatavaid dokumente. Konsultandi juhtimisel koostasime katlamaja rekonstrueerimise põhi- ja jahutusvee korduvkasutuse projekti.

5. juulil viisime ühena esimestest meetmetest 3.2. raames oma investeeringutoetuse taotluse PRIAsse. Projekt võeti kohe vastu, vaid üks pisiparandus tuli teha. Väga tähtis on jälgida, et arvud oleks viimse komakohani samad igal pool. Kuna projekti kirjutamise ajal kooskõlastatakse koostööpartneritega lepinguid, siis võivad summad muutuda ja parandused tuleb kõikjale teha. Projekti konsultanti on vaja just sellepärast, et dokumendid täpsed oleksid.

Kohe, kui olime projekti üle andnud, alustasime hoogsalt investeeringutega ehk katlamaja renoveerimisega laenu rahaga eest.

Novembris 2004 saime kinnituse meie

Salvesti juht Priit Karp firma ühes võtmehoones, katlamajas.

määratud toetuse kohta. Sel ajal alustasid katlad tööd, kuid maja ehitus oli veel pooleli.

Mida ma võiksin soovitada toetuse taotlejatele? Põhinõue on: paberid olgu korras. Kui toetuse taotlemise põhjendus on pliiatsist välja imetud, siis tõenäoliselt toetust ei saa. Peab tõestama jätkusuutlikkust ja seda, et abi on tõesti vaja. Meie saime toetust 40% projekti kogumaksumusest, järelikult pidime tõestama, et ülejäänut ise rahastades suudame tagada firma kestmise. Kontrollle käib palju ja bluffida pole mõtet.

Milleks toetust vaja oli?

AS Salvest toodangu enamuse moodustavad pika säilivusajaga steriliseeritud tooted. Kolmeaastane säilivusaeg saavutatakse termilise töötlemisega, milleks kulub palju soojusenergiat. Toetuse abil soetatud autoklaavide jahutusvee korduvkasutussüsteem on vähendanud oluliselt meie suurkaevu vee tarbimist. Katlamaja rekonstrueerimine on lõppemas. Stabiilsem energiavarustus mõjub otseselt toodete kvaliteedile ning tarbijatele on oluline pakkuda stabiilse kvaliteediga tooteid. Rahulolevad tarbijad tagavad ka ettevõtte jätkusuutlikkuse.

FOTO: ALDO LUUD

Meede 3.2 Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus. Projekti toetus 5 675 800 krooni.

Mitmekülgne puhkus Marja talus

Valgemaal asuv OÜ Marja Talu ehitab tänavu struktuurifondide toetusel turismitalule saunakompleksi, suvemaja, laste spordiväljaku ja kalakasvatustiigi ning ostab infotehnoloogia-seadmed. Talu perenaine Sirje Luther lubab küllastajatele mitmekülgset puhkust.

Kui kaugel teie ehitused on?

Projekt sai rahastuse eelmisel aastal. Oleme varem saanud SAPARDi raames toetust külalistemaja ehitamiseks, infrastruktuuride rajamiseks ning stardiabi külalistemaja välitöödeks. Täna on projekti raames valmis ait-suvemaja. Saunakompleks on ehitusjärgus ning valmib suve teisel poolel. Koos sellega lõpetatakse ka laste spordiväljaku ehitamine ning soetatakse infotehnoloogiaseadmed koos tarkvaraga ning teised vajalikud masinad. Kalakasvatustiigi kaevamistööd on tehtud, tööde lõpetamiseks peab ootama pinnase kuivamist, et saaks alustada ringtee ehituse ja korrastustöödega.

Milline lõpptähtaeg teile on seatud?

Tähtaeg on 25. september 2005. Loodame selleks ajaks töödega valmis jõuda. Kogemus on näidanud ka seda, et kui ajahätta jäädakse mõjuval põhjusel, ei tehta tähtaja pikendamiseks taastusi.

Milliseid uusi võimalusi kogu projekti valmimine annab?

Marja Talu on seadnud eesmärgiks ehitada struktuurifondide abiga valmis puhkekompleks tervikuna, et saaksime pakkuda erihuvidega puhkajatele erinevaid puhkamisvõimalusi ning külas-

Perenaine Sirje Luther meelitab külalisi erinevate puhkamisvõimalustega.

tusaeg oleks sealjuures võimalikult pikk. Seetõttu on ehitatavas saunakompleksis lisaks kahele saunale saal, bassein ja jõusaal. Oluline on, et perega tundes jaguks tegevust kõigile pereliikmetele. Selleks rajatakse laste spordiväljakud ja täismõõtmetes spordiväljak. Meilt saab laenutada ka ATV-sõidukeid. Loomulikult pakub ümbritsev loodus võimalusi jalutuskäikudeks, sõrkjooksuks, jalgrattasõiduks ja muuks.

Millal oma tegevust alustasite?

Tegevust alustasime siis, kui valmis külalistemaja – detsembris 2003. Ametlikult avasime maja 14. mail 2004. Sel-

PRIA kommentaar

Mati Mõtte

PRIA toetuste osakonna juhataja asetäitja

Põllumajanduse, kalanduse ja maaelu valdkonnas on toetuste taotlejaskond väga laiaulatuslik. Saunakompleksi, suvemaja ja spordiväljaku ehitamiseks ning kalakasvatustiigi rajamiseks toetust saanud OÜ Marja Talu projektid tõestavad ettevõtte jätkusuutlikkust ja riski hajutamist. Investeeringu tulemusena parandatakse piirkonna tööhoivet ja hakatakse pakkuma mitmekülgset majutusteenust koos kalast tehtud firmaroogadega. Ilma toetuseta oleks sellised projektid kindlasti väiksemad või jääks hoopis ideede tasemele.

leks ajaks sai tehtud kõik tegutsevale turismiettevõttele vajalikud tunnustamised. Tänavu lisanduvad saunakompleks, spordiväljakud ja kalakasvatustiik, oleme alustanud ka metsaradade rajamisega.

Mitu inimest korraga ööbima mahub?

Praegu saame puhkekompleksi peamajja majutada kuni 20 külalast, suveüritusteks pakume ait-suve-maja vähemalt 10-le inimesele. Suve lõpuks valmiva saunakompleksi tubadesse mahub samuti kuni 20 inimest. Loomulikult on võimalik kasutada ka telkimisplatsi.

Kuidas külastaja teie talu leiab?

Külastajaid oleme leidnud eelkõige isiklike kontaktide kaudu. Kuna me rõhume eriti kvaliteetsele teenindusele, sealhulgas toitlustamisele, siis kuuldus heast teenindusest toob meile juurde aina uusi külastajaid.

Kui palju teil töötajaid on?

Meie ettevõtte töötajad on kindlasti piirkonna oma ala parimad. Kokku on neid seitse, sh neli turismiga tegelejat. Suvehooaja suurema külastatavuse juures rakendame täiendavalt tööle praktikante, kes õpivad turismi.

Meede 3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas. Projekti toetus 1 564 400 krooni.

Meede 3.11.2 Vesiviljeluse investeeringutoetus. Projekti toetus 1 090 350

Hummuli suurfirma

Valgamaal Hummulis tegutsev õmblustööstus AS Astra remontis EL toetusega tootmishooned ning ostis juurde õmblusmasinaid ja seadmeid.

“Toetuseta ei oleks kuidagi saanud nii palju töötingimusi parandada,” nendib Astra juhataja Tiiu Voitk. Tööruumides on korralik ventilatsioon ja kliimaseade, samuti soojustati maja väljast.

Astra on 38 töötajaga Hummuli suurim tööandja, mis teeb allhankeid Rootsi ja Soome firmadele. Ömmeldakse naiste mantleid, jopesid, kostüüme, vormi- ja ametirõivaid. “Hinnasilte külge pannes olen vaadanud, et meie kaup läheb isegi Kanadasse,” ütleb juhataja.

Astra koolitab oma töötajad ise ja võiks jõudsalt laieneda, kuid kohapeal enam sobivat tööjõudu ei ole. “Kvalifitseeritud tööjõust on kogu aeg puudus,” selgitab Voitk. Mõni aasta tagasi töötas õmblusfirmas 60 inimest ka-

hes vahetuses. Paljud käisid tööl Valgast, kuid kui osa bussiliine käigust ära võeti, ei saanud linnast tulijad enam tööle ja töölt koju. Tiiu Voitk ütleb, et transpordi korraldamisel ootab ta omavalitsuste tuge, sest rohkem inimesi saaks siis tööd.

Raskemaks kui projekti kirjutamist ja toetuse taotlemist peab Tiiu Voitk projekti käigus-hoidmist nõutud põhimõtete järgi. “Viie aasta jooksul ei tohi me ettevõttes suuri muutusi teha, töötajate arvu ei tohi vähendada, bilanss peab olema nõutud tasemel, aga samas meie kõige suurem probleem – hea kaadri puudus – jääb kestma ja kogu aeg peame ise õmblajaid välja õpetama.”

AS Astra alustas tegevust juba nõukogude aja lõpul. “Olime tavalised inimesed, kes tegid 3000 Nõukogude rublaga oma ettevõtte,” meenutab Tiiu Voitk muiates. Kogu aeg on kasum tootmisse investeeritud ja laienetud.

Meede 3.3. Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas. Toetus 673 649 krooni.

Vasknarva ainus tööandja

Peipsi-äärse Vasknarva firma OÜ Peipus tegeleb kalapüügi ja -töötlemisega. Struktuurifondide toetuse abil otsustati rajada 3,2 miljoni krooni eest vähikasvatustiigid.

Juulikuuks peaks valmima kuus tiiki ja hoone. OÜ Peipus juhataja Vadim Ivanov tahab tiikidesse osta 15 000–20 000 vähki ning hiljem hakata neid turustama Skandiinavias. Vähid ostetakse Härjanurme kalatalust. Vähikasvatuseks vajalikke teadmisi on Ivanov hankinud mitut moodi: loeb kirjandust ja käis tutvumas vähikasvatustega Saaremaal ning Soomes.

Praegu tegeleb firmas kalapüügiga 15 töötajat, vähikasvatuseks võetakse kaks inimest juurde. Pooled käivad Vasknarva tööle Jõhvist, sest kohapealt töötajaid ei leia. “See

on probleem küll,” ütleb Ivanov. “Vasknarvas on ainult pensionärid, noored läksid juba nõukogude ajal minema ning tagasi ei tule keegi.” OÜ Peipus on Vasknarva ainus tööandja.

Ivanov on arvestanud, et viie-kuue aastaga peaks vähikasvatuse kasumisse jõudma: “See äri ei ole kiire kasumiga, aga tasub tegelemist.” Ivanovi teada on Eestis alla kümne vähikasvatuse ettevõtte ja veel mõned ehitavad tiike. Kogu toodang läheb põhiliselt Soome turule.

Projekti koostamise ja abi taotlemise kogemus oli firmal varem olemas, sest kolm aastat tagasi ehitas OÜ Peipus SAPARDi toetusega uue kalavastuvõtupunkti, mis nüüd edukalt töötab.

vallavanema kommentaar

Allan Valk:

Alajõe vallavanem

Alajõe Vallavalitsuse hinnangul on Vadim Ivanov edukas äriees. Ta ehitas oma kalandusäri jaoks nõuetele vastavad majandushooned ja hakkas esimesena meie kandis tegelema sadama registreerimisega ning on seoses sellega eeskujuks teistele Peipsi-äärsetele ettevõtjatele. Leiame, et ta on võimeline oma uusi ideid ka realselt ellu viima.

Meede 3.11.2 Vesiviljeluse investeeringutoetus. Projekti toetus 1 943 500 krooni.

Levinumad vead ja väärarusaamad taotlemisel

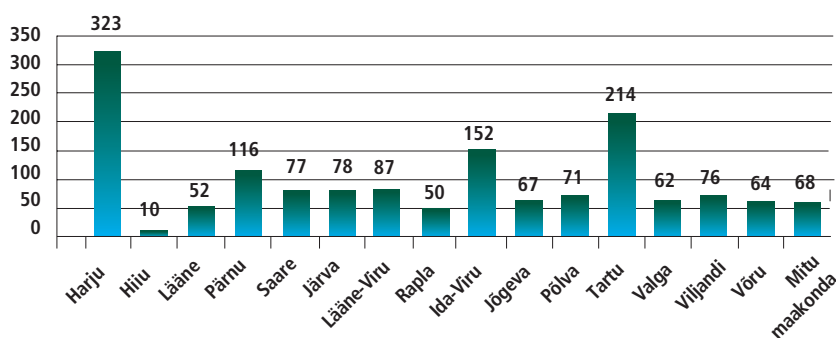
FOTO: PMISCANPIX

Esimesel struktuurifondide rakendamise aastal tulid välja vead, mida ikka ja jälle tehakse. Nende vältimiseks on hea tutvuda kõrvallehel olevate soovistustega. Lisaks on oluline märkida, et

projekt tuleks esitada võimalikult taotlusvooru alguses, sest nii on võimalik rakendusüksusest saadud tagasiside põhjal taotluses esinevaid vigu parandada ja dokumente lisada veel ka taotlusvooru jooksul. Juba projekti koos-

tamise ajal tuleks nõu pidada ka taotlusega tegeleva konsultandiga. Kui projekt esitada taotlusvooru lõpus, näiteks päev enne tähtaega, siis vigu parandada ei jõua ning projekti uuesti esitamiseks tuleb oodata uut taotlusvooru.

Rahuldatud projektide arv maakondade lõikes (31.12.2004)

Enne, kui esitad taotluse, kontrolli:

- 1** kas projektil on selgelt nähtav tulemus,
- 2** kas kõik nõutud dokumendid on olemas,
- 3** kas kõik taotlusvormi kohustuslikud väljad on täidetud,
- 4** kas kõik vajalikud allkirjad on olemas,
- 5** kas kõik eelarvetabelid on omavahel vastavuses.

Meelespea, et raha ei peaks tagasi maksma:

- projekti reaalsed tegevused ja kulutused peavad olema vastavuses taotluses tooduga;
- deklareeritavad kulutused peavad põhinema projekti tegelikel kuludel ja olema tekkinud projekti jooksul;
- kulud peavad olema mõistlikud ja vajalikud projekti elluviimiseks ega tohi ületada keskmist turuhinda;
- personali- ja üldkulud kuuluvad projekti kuludesse ainult siis, kui neid ilma projektita ei tekiks; kui töötajad tegelevad nii projekti kui muude tegevustega, siis tuleb pidada tööajatabelit;
- mitterahalised kulud on lubatud üksnes siis, kui nende väärtust on võimalik sõltumatult hinnata;
- käibemaksu võib näidata kuluna vaid siis, kui toetuse saajal ei ole võimalik seda maksu- ja tolliametilt tagasi saada;
- trahvid, karistused, kohtukulud ja intressid ei saa olla projekti kulud.

Valearusaamad

- ✗ **Mida keerulisem ja pikem tekst, seda kvaliteetsem taotlus.**
 - ✓ Tegelikult on oluline ikka projekti sisu ja põhjendus, mitte sõnastus.
- ✗ **Hästi ja veenvalt kirjutatud projekt saab kindlasti toetuse.**
 - ✓ Tegelikult on oluline projekti idee, tulemus ja vastavus riiklikule arengukavale, sh vastava meetme eesmärkidele ja tingimustele.
- ✗ **Mida rohkem partnereid, seda parem projekt.**
 - ✓ Tegelikult peab igal partneril olema projektis oluline vastutav roll.
- ✗ **Riigi finantseering peab olema enne taotlust nõuviselt olemas, st see on vaja koondada ja ette näidata enne taotluse esitamist.**
 - ✓ Tegelikult finantseerib kõiki positiivse vastuse saanud abitaotlusi ka riik ning riigi finantseeringut ei pea taotleja eraldi otsima.

Taotluste ja taotlemise vead

■ Sageli on puudu üks või mitu dokumenti (majandusaasta aruanne, audiitori järeldusotsus, maksu- ja tolliameti tõend vms).

■ Taotlusvorm on puudulikult täidetud, mitmed olulised lahtrid tühjaks jäetud.

■ Taotlust koostades eksitakse projekti perioodi suhtes: alguskuupäev on varasem kui taotluse esitamine või kestus pikem kui lubatud. Juhtub ka, et projekti tegevused on alanud juba enne taotluse esitamist või on arve olemas juba enne projekti algust.

■ Taotlejal on maksuvõlg või see on ajatatud ning maksed ei ole tehtud tähtajaliselt. Levinud on arvamus, et kui võlg just kümnetesse tuhandetesse ei küüni, siis polegi tegu võlaga, millele peaks tähelepanu pöörama.

■ Taotlusele on alla kirjutanud isik, kel pole esindusõigust ega ka volikirja. On juhuseid, kus äriregistri andmetel ei ole ühel isikul üksinda esindusõigust, aga taotlusel puuduvad teiste isikute allkirjad ega ole ka nende volitust.

■ Arvutuslikud vead taotlustes ja lisamaterjalides. Raamatupidamises kajastatavate kulude jaotus ja summad ei vasta äriprojektis ja kasumiaruandes olevatele, pikaajalised kohustused on äriprojekti tabelites ja bilansis kajastatud erinevalt.

■ Projekti mõõdetavate tulemuste ebaselge või puudulik planeerimine.

■ Tegevusala või investeeringu objekt ei ole toetatav meetme tingimuste määruse raames.

■ Taotleja ei suuda tõestada toetuse vajalikkust ehk näidata, et investeeringu tegemiseks pole tal piisavalt rahalisi vahendeid.

■ Projekti plaanis toodud kulutuste hulgas on ka mitteabikõlblikke kulutusi, mida ei saa katta struktuurifondide rahast.

■ Taotluses on kajastamata, millistest allikatest tuleb projekti elluviimiseks vajalik omafinantseering.

Projektide rakendamise vead

■ Taotluses näidatud projektiperiood ja lepingus märgitud tööde teostamise aeg ei kattu.

■ Võetakse kolm hinnapakkumist, mis ei ole sisuliselt võrreldavad.

■ Väljavalitud hinnapakkumisel puudub kinnitus, et kaup on uus.

■ Probleemid töötajate arvu lubatud tasemel hoidmisega.

■ Raamatupidamises kajastatavate kulude jaotus ja summad ei vasta äriprojektis ja kasumiaruandes olevatele, pikaajalised kohustused on

äriprojekti tabelites ja bilansis kajastatud erinevalt.

■ Infrastruktuuri arendamise projektide puhul eiratakse teadmatusest ehitusseadusest tulenevaid nõudeid.

■ Stardibi projektide puhul eba piisav konkurentsianalüüs ja turundusplaan.

■ Koolitus- ja nõustamisvaldkonnas projektide raames ei leia koolitus aset sellisel kujul (aeg, koht, sisu), nagu taotluses näidatud, ja sellest pole rakendusüksust informeeritud.

Viimsi-Randvere teelõik saab sileda teekatte ja uuendatud ristmikud.

FOTO: PEETER SIRGE

Ühtekuuluvusfond toetab transporti ja keskkonda

Lisaks Euroopa Liidu struktuurifondide 5,8 miljardile kroonile saab Eesti perioodil 2004–2006 4,8 miljardit Ühtekuuluvusfondilt, mis rahastab riiklikke transpordi- ja keskkonnainfrastruktuuri projekte maksumusega alates 10 miljonist eurost. Raha jagatakse transpordi ja keskkonna vahel võrdselt.

Transpordisektoris rekonstrueeritakse muuhulgas Tallinn–Narva maanteed, parandatakse Tallinna lennujaama lennuliikluse ala, arendatakse Virtsu ja Rohuküla sadamaid jpm. Suuremaid, üle-euroopalise tähtsusega maanteed, sadamaid, raudteid ja lennuliiklust rahastatakse valdavalt just Ühtekuuluvusfondi raames. Ühtekuuluvusfondi keskkonnaprojektid võimaldavad uuendada vee- ja kanalisatsioonitrasse ning parandada jäätmekäitlust, mille raames on väga mahukad tööd kavas Narvas, Pärnus, Tartumaal.

Euroopa Ühendus toetab koostööd

Euroopa Ühendus rahastab struktuurifondide eelarvest täiendavalt valdkondi, mida struktuurifondide programmides ei ole.

Praegu on olemas neli ühenduse algatust, millest Eestis rakendatakse aastail 2004–2006 kahte: EQUALi ja INTERREGi.

EQUAL toetab riikidevahelist koostööd ebavõrdsuse vähendamiseks tööturul. Eestis aitab EQUALi toetus näiteks vanglas karistust kandvatel 16–24aastastel noortel tagasi tööturule tulla, anda talupidajatele-loomakasvatajate puhkust teiste eluvalade töötajatega võrdväärselt ja ennetada hasartmängusõltuvust ning sõltlasi rehabilitatsiooni kaudu tööturule tagasi tuua.

INTERREGi toetusel osalevad Eesti asutused ja omavalitsused mitmes piirkondlikus koostööprojekts.

Soome Turu piirkonna ning Lääne-Eesti rannikualade koostöö projekt kaasab Eestist Kuessaare, Kärkla, Paldiski, Noarootsi, Orissaare, Tõstamaa, Varbla, Padise ja Haapsalu. Eesti saab toetust 1,1 miljonit krooni, millega muudetakse piirkonda turgudele atraktiivsemaks ja arendatakse välja samalaadseid turismiteenuseid.

227 miljonit maanteedele

Aastatel 2004–2006 kasutab Eesti 418 miljonit krooni Euroopa Regionaalarengu Fondi raha transpordi infrastruktuuri arendamiseks. Sellest 227 miljoni krooni eest remonditakse riigimaanteed.

Tee –ehitustööd algasid juba möödunud aastal, kuid põhirõhk jääb käesolevasse aastasse. Suuremad remonditööd peaksid lõppema tänava sügiseks.

Kõige liiklustihedam remondilõik tänavu suvel on Harju maakonnas 3,3 km pikkune Viimsi-Randvere tee lõik Leppneeme tee ja Randvere vahel.

Viimsi elanik, regionaalminister aastail 1999–2003 ja praegune ettevõtja Toivo Asmer teab teelõiku hästi, sest läbib seda iga päev vähemalt kaks korda. "On nii kurnunud, et suvel kulub remondi tõttu teede peal rohkem aega ja sellega tuleb arvestada." Asmer ei usu, et selle teelõigu remont tee läbilaskevõimet suurendaks, küll aga teeb sõitmise mugavamaks, sest teekatte oli väga vilets. "Selle piirkonna põhiprobleem on ikka täisehitamine, elanike ja vastavalt autode arv kasvab kiiresti ja ega teekatte remont ummikutest päästa. Väikeste ristmike ja teekatte remonti-

mine on kindlasti vajalik, aga kõige tähtsam on käivitada Tallinna liikluses suured lahendused, nagu Põhjavälil. On tarvis kokku leppida olulised põhimõtted, kuidas me oma teedevõrku arendame."

Juba Asmeri ministriks oleku ajal valmistuti koos Euroopa Liitu astumisega avanevate struktuurifondide raha kasutamiseks. "Kogemusi nappis ja projektide kirjutamine oli küll veel algstaadiumis, aga oleme hästi õppinud ja ma arvan, et oskame täna päris hästi toetust küsida."

Lisaks Viimsi-Randvere teelõigule on praegu struktuurifondide toetusel remondis teelõigud Saaremaal, Pärnumaal ja Jõgevamaal.

Toetust saavad ka mitu Eesti lennujaama: Kuessaare lennujaama reisiterminal ja majakate hoone, Kärkla lennujaam torn ja perroon. Julgestus-, ohutus- ja navigatsiooniseadmeid ostetakse Kuessaare, Kärkla, Tartu ja Pärnu lennujaamale.

Meede 4.1. Transpordi infrastruktuuri arendamine. Viimsi-Randvere projekti toetus 16 000 000 krooni.

Võru kooli raamatukogu

Võrumaa Kutsehariduskeskus on saanud Euroopa Regionaalarengu Fondist toetust neljale projektile, mis viivad kooli senisega võrreldes uude ajastusse.

18,5 miljoni krooni eest renoveeritakse kooli peahoone. See 1950. aastal kuulsalt arhitekti Arnold Matteuse projekti järgi valminud kolmekorruseline hoone saab uue vee- ja kanalisatsioonitorustiku, elektri- ja ventilatsioonisüsteemid ning nüüdisaegsed turvasüsteemid, valgustuse ning traadita interneti.

Projektijuht Hillar Tali ütleb, et tundmatuseni muutub kooli senine võimla, kuhu ehitatakse kolm korrust raamatukogu jaoks. "See on suur tehnoloogiline hüpe," selgitab Tali. "Sinna tulevad arvutitoad, video näitamise võimalus, raamatud varustatakse kiipidega. Suvi läheb sisustamiseks ja uue õppeaasta algul peab kõik olema kui prillikivi."

Võrumaa Kutsehariduskeskuse (KHK) direktori Tanel Linnuse sõnul on kooli jaoks kõige tähtsam õppekeskkonna parandamisega tagada ka õppekvaliteedi tõus. "Huvi meie kooli vastu on viimastel aastatel kasvanud," räägib direktor. "Sellest annab tunnistust konkurs rakenduskõrgharidusõppes. Võrumaa KHK õpilaste arv kasvab igal aastal 100–120 õpilase võrra. Aastal 2007 jõuavad kõik

Kõige suurem muutus ootab ees senist võimlat, millest saab kolmekorruselise raamatukogu.

FOTOD: MAIDU JAASON

Peahoone renoveerimine maksab üle 18 miljoni krooni.

õppekavad täies mahus õpetamiseni ning õpilaste arv on siis 850–900. Kui meiega ühendatakse Vana-Antsla Kutsekeskkool, suurendab see õpilaste arvu veel 250 võrra."

Täiesti ümber ehitatakse kutseõppekeskuse õpilaskodu, mis seisab alates 1995. aastast tühjana. "Meie kooli tegevust piiras oluliselt ühiselamukohtade nappus, tänu rekonstrueeritud õpilaskodule saame enam vastu võtta õppureid teistest maakondadest," selgitab direktor Linnus.

Samavõrd kui olme, paraneb koolis ka õpetamise kvaliteet, sest alles selle projekti raames saab kool seadmed ja tööpingid, millega kooli lõpetajad tegelikult hiljem tööle hakkavad. Seni kasutati õpetuses 1960ndate aastate tööpinke.

1 082 000 krooni eest ostetakse lisaks infotehnoloogiaerialade õppevahendeid ja õppeklasside sisustust.

Meede 4.3 Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri kaasajastamine. Projektide toetus: peahoone 18 571 805 krooni, õpilaskodu 9 237 244 krooni, tööpingide ost 660 320 krooni, IKT õppebaasi arendamine 1 082 038 krooni.

Haiglate suur rahasüst

Tartu Ülikooli Kliinikum ja Põhja-Eesti Regionaalhaigla saavad struktuurifondide toetusel moodsad juurdeehitused ja uus Pärnu haigla abi meditsiinitehnika ostmiseks.

Kokku kulub kolmele projektile struktuurifondide raha 388,7 miljonit krooni, millest 2004. aasta lõpus valminud Pärnu haigla osa on 8,67 miljonit.

Pärnu haigla juhatuse esimees Urmas Sule ütleb, et nad arvutasid juba eelmisel aastal, et meditsiinitehnika maksab ligi 68 miljonit krooni ning taotlesid selleks struktuurifondide toetust. "Saime 8,67 miljonit, aga vajalik on see ikka."

Toetuse saamiseks koostas haigla osa meditsiinitehnika ostmiseks eraldi 11,8 miljoni kroonise projekti. "Võib öelda, et füüsiliselt on kogu haigla sisseade kohal, praegu käib seadistamine. Samal ajal haigla töötab, stacionaaris on üle 300 haige," selgitab haiglajuht.

Suurinvesteeringud lähevad aga kahte uude haiglahoonesse. Maarjamõisa haigla saab 23 590 m² juurdeehituse, Põhja-Eesti Regionaalhaigla 17 900 m² juurdeehituse praeguse Mustamäe korpuse ja Lastehaigla vahele.

ARHITEKTUURIBÜROO PLUS

Uus ehitus tuleb Mustamäe korpuse ja Lastehaigla vahele

Meede 4.4 Haiglavõrgu reorganiseerimine. ERDFi toetus 388 675 000 krooni.

Kui retsept ei ole patsiendi taskus

Paari aasta pärast võib patsient minna apteeki retseptirohu järele retseptita, sest see ootab juba ees.

Plaanijärgi 2007. aastal rakendatud digitaalne retsept tähendab seda, et arsti kirjutatud retsept salvestatakse kesksesse retseptikeskuse infosüsteemi. Iga apteek, kuhu patsient ravimit ostma läheb, saab soovitud retsepti arvutivõrgust kätte.

Digiresepti puhul on positiivne see, et patsient ei pea retsepti kaasas kandma ja kordusretsepti saamiseks pole vaja taas arsti juurde minna: nii patsient, arst kui apteeker näevad, kas ravim on väljastatud või mitte. Kui arst kirjutab kordusretsepti, saadab ta selle arvutivõrku ja patsient saab ravimi kätte talles sobivast apteegist. Nii hoitakse kokku patsientide ja arstide aega ning muidugi ka paberit ja selle tootmiseks vajalikku energiat.

Aga kuidas saab arst kirjutada digitaalse retsepti koduvisiidil? Enamasti ei saagi ja seetõttu paberretseptid ei kao, vaid jäävad paralleelselt kasutusele.

Digiresepti projekti eeliseks peetakse ka seda, et patsient ei saa retsepti ära kaotada. Pille Heinamets OÜst Perearst ütleb, suurem retseptide "kadumine" on seotud hoopis sellega, et inimene annab kõik oma retseptid korraga apteekrile ja kui mõnda rohtu ei ole, jääb retsept apteeki. Sellised probleemid lahendab digiresept kindlasti.

Doktor Heinamets tunnistab, et digiresept on arsti seisukohalt kindlasti hea. Kaob mahukas aruandlus, sest infosüsteem väljastab automaatselt arsti tegevuse kohta info. Samuti pääsevad paberaruannete koostamisest apteegid.

Arstile on oluline digireseptiga tekkiv võimalus kontrollida patsiendile kehtivat ravimisoodustust juba retsepti kirjutamise ajal. Praeguse süsteemi juures võib juhtuda, et arst eksib soodustusega ja peab vahe hiljem ise hüvitama. Samuti saab arst kontrollida, kas patsient on ravimi apteegist välja ostnud ehk kas ta ikka ravib end arsti soovitude järgi.

Loomulikult saab ka patsient soovi

korral alati ülevaate, milliseid ravimeid ta on ostnud. Lisaks jääb patsiendi otsustada, kas osta rohi ise välja või lasta seda teha oma lähedastel.

Perearst Heinamets ütleb, et digiresepti projekt on mugav, kuid kuna konkreetsed teadmised ja kogemused puuduvad, ei oska ka võimalikke probleeme ette näha.

Arstid peopesal

2007. aastal käivitub ka projekt "Digitaalne ravijärjekorra registratuur", millega iga arsti juurde soovija saab arvuti kaudu ülevaate järjekordadest kõigi Eesti tervishoiuteenuste osutajate juures. Saatekirja olemasolul võib patsient ise või suunava arsti vahendusel registreerida end eriarsti vastuvõtule. Tänu elektroonilisele saatekirjade süsteemile saab arst juba patsiendi registreerimisel kindlaks teha saatekirja olemasolu.

Kesksest portaalist on võimalik vaadata kõigi arstide vastuvõtuaegu. Patsiendile või arstile kuvatakse ainult need konkreetse piirkonna vastuvõtuajad, mida olemasoleva saatelehega kasutada saab, tarbetut infot süsteem ei väljasta. Kuna perearstil on tihti patsiendist mugavam internetti kasutada, siis saab ta vastuvõtuoja broneerida patsiendi eest ja säästa viimast haiglavisiidist.

Süsteemi lisateenusena on võimalik patsiendile saata meeldetuletus lähenevast visiidist kas e-posti või SMSi teel.

Tõnismäe polikliinikus töötav perearst Pille Heinamets arvab, et majanduslikult on digiprojektid kindlasti kasulikud, kuna hoiavad kokku nii aega kui paberit.

Meede 4.5 Infoühiskonna arendamine. Digiresept. Projekti toetus 3 719 680 krooni. Digitaalne ravijärjekorra registratuur. Projekti toetus 3 028 080 krooni.

Suur Munamägi uueneb

Kõik, kes Suure Munamäe tornis käinud, teavad liiva-kiviklibusegust teed, mis viib torni jalani. Tänavu juuni lõpus valmib seal struktuurifondide toetusel uus jalakäijate tee.

Haanja valla palgatud projektijuht Ander Ojandu ütleb, et uus tee koosneb treppidest ja märke tõusvast siledast betoonalusega kõnniteest. "Osa teed kaetakse kõnniteekividega, mõnes kohas jääb betoon, mida vajadusel karestatakse peene killustikuga," selgitab Ojandu. Teeehitus maksab 1,3 miljonit krooni.

Uue jalakäijate tee ehitamine on üks osa Suure Munamäe rekonstrueerimisest. 3. juunil avatakse seal torni viiv lift, mida just välituristid aastaid on küsinud. Torni ehitust rahastatakse Ees-

ti riigi ning Phare rahaga. Paiga külastatavust plaanitakse tõsta kümnendiku võrra, mis tooks kasu ka Haanja piirkonna turismialudele ja teistele teenindusasutustele. Jalakäijate tee jalani ehitatakse aga struktuurifondide toetusel uut kohvikut, mis sai toetust meetme 3.3. "Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas" raames.

Ligi poolteist miljonit krooni toetust saanud OÜ Pintmann Vara lõpetab poolelioleva kohviku ehituse ning rajab sinna lisaks toitlustushale ka infopunkti, kus hakatakse müüma kohalikke suveniire ning jagama infot ümbruskonnas asuvate majutus- ja meelelahutuskohtade ning muude turismiobjektide kohta.

FOTO: MAIDU JAASON

Meede 4.6.2 Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine. Projekti toetus 1 091 724 krooni

Meede 3.3 Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas. Projekti toetus 1 445 250 krooni.

FOTO: PMISCANPIX

Sõru külalissadama tähtis aasta

Tänavu sügiseks saab Hiiu maal Emmaste vallas asuv Sõru merekeskuse külalissadam Euroopa Liidu toetusel uue katuse ja remonditud fassaadi ning külastajad mitmeid uusi mugavusi.

Emmaste abivallavanem Eve Kustala ütleb, et renoveerimistöodega viiakse Sõrus pakutavad teenused rahvusvaheliselt nõutud tasemele. Sellest loodetakse turistide huvi kasvu Hiiu maakonna teise merevärava ja kogu piirkonna vastu.

"Selleks, et välituristid Sõru sadamas randuda tahaks, peavad seal olema nõutud mugavused, korralikud WCd, duširuumid ja pesupesemiskoht, samuti ruum, kus saab pabereid täita. Võimalik, et teeme sinna ka internetipunkti. Praegu sadama väljanägemine jahtidega seilajaid eriti ei ahvatle."

Et sadam saaks vastu võtta senisest kaks korda rohkem jahte, muudetakse ka jahtide sildumise skeemi. Seni seisid jahid külgedega vastu kaid ja said suurema tuulega vahel ka kloppida. Projekti raames muudetakse sildumist nii, et jahid hakkavad kai küljes seisma vööri või ahtriga. "Jahte hakkavad eraldama puust poomid," selgitab abivallavanem. "Nii on turvalisem ja pilt muutub ka ilusamaks."

Renoveerimistöodega loodetakse valmis saada käesoleva aasta septembri lõpuks.

Meede 4.6.2 Piirkondade konkurentsivõime tugevdamine. Projekti toetus 1 257 000 krooni.

Kuussaarel mitu rauda tules

Kuussaares on Euroopa Liidu toetusel pooleli kaks suurt projekti, mis kokku maksavad üle 15 miljoni krooni.

Kuussaare jahisadama laiendamine ning Põduste jõe alamjooksu puhastamine ja kaldaäärse ala korrastamine on keskonna infrastruktuuri projektid.

Praegu on need kaks projekti algusjärgus, lepingud sõlmiti märtsis. Projekte ümber tegema ega täiendada ei pidanud, need võeti esimese korraga vastu.

Interreg IIIA esimese taotlusvooru Eesti-Läti koostööprioriteeti esitati 21 taotlust, millest kuus kiideti heaks ning üks, Kuussaare jahisadam, läks läbi nii-öelda puhtalt, täiendavaid tingimusi esitamata.

Kuussaare linnavalitsus on kõik projektitaotlused ilma konsultatsioonifirmadeta koostanud ning kõik ka ise läbi viinud.

Kuna kõrghooyal ei suuda Kuussaare sadam kõiki soovijaid vastu võtta, siis pro-

jektiga "Kuussaare jahisadama arendamine" rajatakse 530 m kaldakindlustust, pikendatakse jahtide vastuvõtukaisid, ehitatakse 100-meetrine kai väikealuste vastuvõtuks ja 470 m² parkla-vabaõhuürituste plats. Ehitus maksab 9,6 miljonit krooni. Kuussaare sadam valmib Interreg IIIA algatuse raames, mis saab toetust 7,2 miljonit krooni.

Projektiga "Põduste jõe alamjooksu ja kaldaäärse ala korrastamine ja puhastamine" puhastatakse aastail 2005–2006 jõepõhi olmejäätmetest ja setetest, rajatakse neli karestikku, sade- ja suurvee kraavid, korrastatakse kaldanõlvad, ehitatakse jalgrajad ja laudteed ning rajatakse mustlepa puistud. Projekt maksab 4,6 miljoni krooni.

Ingrid Tilts, Kuussaare linnavalituse välisuhete nõunik

Meede 4.2 Keskkonna-alase infrastruktuuri arendamine. Projekti toetus 3 300 000 krooni.
Interreg IIIA Projekti toetus 7 200 000 krooni.

Hans Teivi rõõmustab kõige rohkem toetus, mis aitab edendada saarlaste elu.

FOTO: IRINA MÄGI

takse Saare maakonna omavalitsuste vee- ja kanalisatsioonisüsteeme. Ühtekuuluvusfondist toetatakse ka riigile kuuluvate Lääne-Eesti sadamate rekonstrueerimist.

Mis muutub toetust saavate projektide elluviimisel lähiaastatel?

Loodetavasti avardub taotlejate ring ning suureneb elluviidavate projektide arv ja kassasaajate hulk.

Kas toetust on saanud ka tegevused, mille kasu kohe silmaga mõõta ei saa?

Euroopa Sotsiaalfondist toetati saarte käsitöö arendamist ja käsitööliste täiendõpet. Samuti korraldati täiendõpet üle 50-aastastele töötajatele.

Kas on juttu olnud sellest, kui hästi Saaremaa ettevõtjad on kursis struktuurifondide võimalustega?

Saarlastest ettevõtjate informeerimisel ja nende abistamisel on oluline roll Saaremaa Ettevõtluse Edendamise Sihtasutusel, kes ettevõtjaid struktuurifondide teemal nõustab.

Mis saarlane ise abist kasu saab?

Struktuurifondide raha aitab kaasa maakonna arengule, sest kohalikud omavalitsused, ettevõtjad ja mittetulundusühingud saavad algatada projekte, mille tulemusena väheneb erinevus saarlaste ja mandrielanike sotsiaal-majanduslike võimaluste vahel.

Kas peamine toetust saav valdkond on kaudselt ikkagi turism?

Kahtlemata on turism üks valdkond, mis Euroopa Liidu toetustest võidab, ent saarlastele on esmatähtis ikkagi Saare maakonna kui elu- ja töökeskkonna arendamine. Seetõttu valmistabki erilist heameelt kohaliku omaalgatuse ja külaelu arendamise projektide aktiivne elluviimine saarlaste poolt, samuti investeerimine infrastruktuuriobjektidesse.

Kas te konsulteerite neil teemadel oma kolleegidega teistest maakondadest?

Teeme koostööd nii maakonna sees kui ka ka teiste maakondade ja välisriikide kolleegidega.

Mis on Saaremaal kõige põletavamad valdkonnad-paigad, mis veel toetust vajaks?

Konkreetseid valdkondi ja paiku on raske nimetada. Kõik algatused, mis aitavad kaasa maakonna arengule ja saarlaste heaolu suurenemisele, on teretulnud.

Saaremaa: saarlastele ja külalistele

Saare maavanema kohusetäitja Hans Teiv leiab, et kuigi Saaremaale on turism väga oluline, on tähtsaim siiski struktuurifondide kaudu maakonna elu- ja töökeskkonna arendamine ehk kohaliku elu edendamine.

Kus võib väljaspoolt Saaremaale sõitja näha struktuurivahendite toetusel valminud objekte?

Kuivastust Kuressaarde viiva tee remonti toetas Euroopa Liit ja selle kohta on tee ääres ka stend üleval. Struktuurifondidest toetuse saajate hulgas on

näiteks Kuressaare Ametikool, Kaali Külastuskeskus, Mustjala Põhikool. Raha saadi ka Saare maakonna külade taastamiseks ja arendamiseks.

Ühtekuuluvusfondist rahastatakse Läänesaarte alamvesikonna projekti, mille raames laiendatakse ning taasta-

Mis ootab meid ees 2007–2013

2000.–2006. aasta Euroopa Liidu eelarvest sai Eesti struktuurifondide raha kasutada alates möödunud aastast, mil Eestist sai Euroopa Liidu liige. Järgmine eelarve hõlmab aastaid 2007–2013.

Rahandusministeeriumi välisfinantseerimise osakonna juhataja Kadri Reinthal, mis Eesti jaoks uuel perioodil muutub?

Oluline vahe on see, et meile toetusena antavad summad on tublisti suuremad. Eestisse peaks kokku tulema üle 50 miljardi krooni toetusraha. Võib tulla ka rohkem, see sõltub läbirääkimiste edukusest. Arvatavasti jääb paika piir, et abi võib maksimaalselt ulatuda nelja protsendini riigi sisemajanduse kogutoodangust ja meil ulatubki. See määr kehtib 2013. aastani.

Kas toetust saab endiselt neljast struktuurifondist?

Samu valdkondi toetatakse edasi, aga administratiivselt tuleb muutusi. Sotsiaalfond toetab edasi tööhõivet ja haridust, Regionaalarengu Fond toetab ettevõtlust ja regionaalseid investeeringuid. Seni otse riiklikke projekte rahastanud Ühtekuuluvusfond haaratakse struktuurifondidega ühtsesse süsteemi ning transpordile ja keskkonnakaitsele lisaks hakatakse sealt toetama ka energeetikat. Põllumajanduse investeeringuid ja maaelu arengu toetusi ei loeta enam regionaalpoliitika osaks. Need jäävad, aga raha ei jagata enam struktuurifondide kaudu. Samuti on kalandusega, mida vaadatakse regionaalpoliitikast lahus ja Euroopa Liidu kalanduspoliitika eesmärkide saavutamist toetatakse vastava fondi kaudu.

Mida esimesed kogemused struktuurifondide toetuse jagamisel Eestile õpetasid?

Peamiselt õppisime seda, et raha tuleb anda sinna, kus pole mitte ainult vajadus, vaid ka tahe. Poliitikas peab tihti jagama kõigile midagi, struktuurifondide raha antakse aga sinna, kus on nii abi vajadus kui ka arengupotent-

siaal. Veendusime ka selles, et struktuurifondide rakendamissüsteem Eestis on hea. See on kompaktne, võimaldab viigu kiiresti parandada ja süsteemi toetuse saajatele võimalikult kasutajasõbralikuks teha. Näiteks Poolas on paarkümmend rakendusprogrammi ja neist ülevaadet saada väga raske. Niisugune juhtimine maksub riigile rohkem.

Üle 50 miljardi krooni. Kas oleme selle abi vastuvõtmiseks valmis?

Seitsme aasta peale jagatuna teeb see üle seitsme miljardi krooni aastas. Kaks korda rohkem kui praegu. See ei käi meile üle jõu, sest me ju teame, mida on vaja ettevalmistamiseks teha. Praeguse süsteemi puudumisel oli raskem, aga täna see süsteem toimib. Kindlasti läheb järgmisel perioodil rakendamine omandatud kogemuse võrra sujuvamalt.

Kadri Reinthali sõnul peaks 2007-2013 Eestisse tulema üle 50 miljardi krooni toetusraha.

SENI KASUTAMATA TOETUSRAHA

MEEDE	MIDA ME SELLE MEETMEGA PARANDAME	TAOTLUSVOOR	MEETMES ALLESOLEV RAHA KROONIDES
1.1	Haridussüsteem	taotlusvoor lõppeb 1.07, järgmine voor sügisel	480 000 000
1.2	Koolitus ettevõtetele konkurentsivõime tõstmiseks	jooksev taotlemine	9 916 115
1.3	Töötute koolitamine ja ümberõpe	sügis	26 959 828
1.4	Haldussuutlikkus	mai-juuni	28 332 034
2.1	Ettevõtete areng		
	Starditoetus	jooksev taotlemine	21 289 259
	Nõustamistoetus	jooksev taotlemine	4 938 878
	Eksportitoetus	eksportiplaani koostamiseks jooksev taotlemine; elluviimiseks vooruline	19 051 315
2.2	Ettevõtete infrastruktuur	taotluste vastuvõtmine peatatud	
2.3	Teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon	teadus- ja arendus jooksev taotlemine; muu vooruline; innovatsiooni vooru tähtaeg 7.06	68 065 453
2.4	Turism	turismi turundus jooksev taotlemine, turismi infrastruktuur vooruline	12 523 647
3.1	Põllumajandustootmine	taotluste vastuvõtmine lõpetatud	
3.2	Põllumajandussaaduste töötlemine ja turustamine	aasta teine pool	57 256 025
3.3	Maapiirkondade areng	aasta teine pool	57 462 060
3.4	Maaparandus	juuli	160 533 334
3.5	Külade taastamine ja arendamine	november	37 748 501
3.6	Kohalik initsiatiiv	2006. aasta	28 849 999
3.7	Metsamajandus	2006. aasta	73 700 008
3.8	Nõuande- ja teabelevi	aasta teine pool	51 612 501
3.9	Kalalaevastiku püügivõimsus	juuni-juuli	39 700 009
3.10	Kalalaevastiku moderniseerimine	aasta teine pool	33 378 560
3.11	Kalanduse käitlemiskett		
3.11.1	Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemine	aasta teine pool	
3.11.2	Vesiviljelus	mai-oktoober	87 944 665
3.11.3	Kalasadamate moderniseerimine	taotlusvoor lõppeb 30.06	
3.11.4	Sisevete kalandus	mai-juuni	
3.12	Muu kalandusega seonduv		
3.12.1	Kalurite toetamine püügi lõpetamisel	aasta teine pool (pärast 3.9 avamist)	19 425 004
3.12.2	Uute turgude leidmine	aasta teine pool	
4.1	Transpordi infrastruktuur	kava alusel	kava, mis katab kogu meetme mahu
4.2	Keskkonna infrastruktuur	august	56 724 656
4.3	Kutse- ja kõrghariduse infrastruktuur	kava alusel	kava, mis katab kogu meetme mahu
4.4	Haiglavõrk	kava alusel	kava, mis katab kogu meetme mahu
4.5	Infoühiskond	kava alusel	kava, mis katab kogu meetme mahu
4.6	Kohalik areng		
4.6.1	Kohalik füüsiline elukeskkond	kava, mis katab kogu alameetme mahu	313 268 800
4.6.2	Piirkondade konkurentsivõime	jooksev taotlemine	

* 30.-31. mail toimub RAK seirekomisjon, millel tõenäoliselt muudetakse meetmete mahtusid kalanduse ja ettevõtluse osas

Korraldusasutus

Struktuurifondide korraldusasutus on **Rahandusministeerium**. Korraldusasutus kannab üldvastutust struktuurifondide rakendamise eest.
Tel 611 3558, struktuurifondid@fin.ee, www.struktuurifondid.ee

Rakendusasutused ja rakendusüksused

Rakendusasutus on vastava ala ministeerium, mis vastutab meetme eesmärkide saavutamise eest. Rakendusüksus võtab vastu projektitaotlusi, annab nõu ja teeb rahastamisotsuseid.

PRIORITEET	RAKENDUSASUTUS	RAKENDUSÜKSUS
PRIORITEET 1: INIMRESSURSI ARENDAMINE		
1.1 Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem (ESF)	Haridus- ja Teadusministeerium Tel 735 0277 www.hm.ee/toukefondid	SA INNOVE Tel 699 8080 struktuurifondid@innove.ee www.innove.ee
1.2 Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks (ESF)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tel 625 6342 struktuurifondid@mkm.ee www.mkm.ee	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) Tel 627 9700 info@eas.ee www.eas.ee
1.3. Võrdsed võimalused tööturul (ESF)	Sotsiaalministeerium Tel 626 9187 sotsiaalfond@sm.ee www.sm.ee	Tööturuamet (TTA) Tel 625 7740 esf@tta.ee www.tta.ee/esf
1.4. Haldussuutlikkuse tõstmine (ESF)	Riigikantselei Tel 693 5822 haldusmeede@riigikantselei.ee www.riigikantselei.ee/haldusmeede	Riigikantselei Tel 693 5822 haldusmeede@riigikantselei.ee www.riigikantselei.ee/haldusmeede
PRIORITEET 2: ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME		
2.1. Ettevõtete arengu toetamine (ERDF)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tel 625 6342 struktuurifondid@mkm.ee www.mkm.ee	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) Tel 627 9700 info@eas.ee www.eas.ee
2.2. Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine (ERDF)		
2.3. Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine (ERDF)		
2.4. Turismi arendamine (ERDF)		
PRIORITEET 3: PÖLLUMAJANDUS, KALANDUS JA MAAELU		
3.1. Investeeringud põllumajandustootmisse (EAGGF)	Põllumajandusministeerium Tel 625 6101 pm@agri.ee www.agri.ee	Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA) Tel 737 1200 pria@pria.ee www.pria.ee
3.2. Põllumajandussaaduse töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus (EAGGF)		
3.3. Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas (EAGGF)		
3.4. Integreeritud maaparandus (EAGGF)		
3.5. Külade taastamine ja arendamine (EAGGF)		
3.6. Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER (EAGGF)		
3.7. Metsamajandus (EAGGF)		
3.8. Nõuande- ja teabelevi teenuste toetamine (EAGGF)		
3.9. Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine (FIFG)		
3.10. Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine (FIFG)		
3.11. Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuste meetmed (FIFG)		
3.12. Muud kalandusega seotud meetmed (FIFG)		
PRIORITEET 4: INFRASTRUKTUUR JA KOHALIK ARENG		
4.1. Transpordi infrastruktuuri arendamine (ERDF)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tel 625 6342 struktuurifondid@mkm.ee www.mkm.ee	Maanteeamet Tel 611 9300 info@mnt.ee www.mnt.ee
		Veeteede Amet Tel 620 5500 eva@vta.ee www.vta.ee/atp/
		Raudteeinspeksioon Tel 605 7401 raudteeinspeksioon@rinsp.ee www.rinsp.ee/atp/
		Lennujaam Tel 605 8701 www.tallinn-airport.ee
4.2. Keskkonna- infrastruktuuri arendamine (ERDF)	Keskonnaministeerium Tel 626 2950 min@ekm.envir.ee www.envir.ee	Keskonnainvesteeringute Keskus (KIK) Tel 627 4175 info@kik.ee www.kik.ee
4.3. Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri kaasajastamine (ERDF)	Haridus- ja Teadusministeerium www.hm.ee/toukefondid Tel 735 0277	SA INNOVE Tel 699 8080 struktuurifondid@innove.ee www.innove.ee
4.4. Haiglavõrgu reorganiseerimine (ERDF)	Sotsiaalministeerium Tel 626 9132 info@sm.ee www.sm.ee	Sotsiaalministeerium Tel 626 9132 info@sm.ee www.sm.ee
4.5. Infoühiskonna arendamine (ERDF)	Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Tel 625 6342 struktuurifondid@mkm.ee www.mkm.ee	Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus (RIA) Tel 693 8230 ria@ria.ee www.ria.ee
4.6. Kohalik sotsiaalmajanduslik areng (ERDF)	Siseministeerium Tel 612 5103 sisemin@sisemin.gov.ee www.sisemin.gov.ee	Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) Tel 627 9700 info@eas.ee www.eas.ee

Maakondlikud arenduskeskused

Maakondlikud arenduskeskused aitavad projekte koostada ning vastavad struktuurifonde puudutavatele küsimustele. Esmast nõu ongi parem küsida maakondlikust keskusest, mis nõustab nii alustavaid kui ka tegutsevaid ettevõtteid, kohalike omavalitsusi, alustavaid ja tegutsevaid mittetulundusühinguid ning sihtasutusi.

Maakondlikud arenduskeskused aitavad ühtlasi tuua investeringuid maakonda ning selle kaudu luua uusi töökohti ja tõsta elukvaliteeti.

■ Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus

Laki 9a, 10621 Tallinn
Tel: 650 7975
Faks: 650 7976
Juhataja: Annela Orasi
E-post: hedc@hedc.ee
Kodulehekülg: www.hedc.ee/

■ Ida-Viru Ettevõtluskeskus

Pargi 27, 41537 Jõhvi
Tel: 339 5610
Faks: 339 5601
Juhataja: Pille Sööt
E-post: info@ivek.ee
Kodulehekülg: http://www.ivek.ee/

■ Jõgevamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus

Aia 2, 48306 Jõgeva
Tel: 776 8060
Faks: 776 8061
Juhataja: Toomas Pajula
E-post: jorgeva.evk@neti.ee
Kodulehekülg: www.jorgevaevk.ee

■ Järvamaa Arenduskeskus

Rüütli 25, 72713 Paide
Tel: 385 2365
Faks: 385 2365
Juhataja: Katrin Puusepp
E-post: arenduskeskus@jarvamv.ee
Kodulehekülg: www.jarva.ee/jak

■ Läänemaa Arenduskeskus

Lihula mnt 3, 90507 Haapsalu
Tel: 473 5538
Faks: 473 5538
Juhataja: Neeme Suur
E-post: info@lak.ee
Kodulehekülg: www.lak.ee

■ Lääne-Viru Arenduskeskus

Kreutzwaldi 5a, 44314 Rakvere
Tel: 325 8028
Faks: 325 8029
Juhataja: Erika Pääbus
E-post: arenduskeskus@l-virumv.ee

■ Põlvamaa Arenduskeskus

Kesk 20, 63308 Põlva
Tel: 799 8958; 515 1558
Faks: 799 8938
Juhataja: Kaire Mets
E-post: pak@polvamaa.ee
Kodulehekülg: http://pak.polvamaa.ee

■ Pärnumaa Ettevõtlus- ja Arenduskeskus

Akadeemia 2, 80010 Pärnu
Tel: 443 1204
Faks: 443 1298
Juhataja: Lehar Kütt
E-post: keskus@parnumaa.ee
Kodulehekülg: http://keskus.parnumaa.ee

■ Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskus

Tallinna mnt 14, 79513 Rapla
Tel: 489 4121; 506 3705
Faks: 489 4122
Juhataja: Janek Kadarik
E-post: raek@raek.ee
Kodulehekülg: www.raek.ee/

■ Saaremaa Ettevõtluskeskus

Lossi 1, 93816 Kuressaare
Tel: 452 0570
Juhataja: Marek Lepamets
E-post: info@sees.ee
Kodulehekülg: www.sees.ee

■ Sihtasutus Tuuru

Vabriku väljak 1, 92411 Kärkla
Tel: 462 2800
Faks: 463 2100
Juhataja: Aivi Telvik
E-post: aivi@tuuru.edu.ee
Kodulehekülg: www.tuuru.edu.ee/

■ Tartu Ärinõuandla

Riia 15b, 51010 Tartu
Tel: 742 8402
Faks: 742 8491
Juhataja: Piret Arusaar
E-post: bas@tartu.bas.ee
Kodulehekülg: www.tartu.ee/arinouandla/

■ Valgamaa Arenguagentuur

Kesk 11, 68203 Valga
Tel: 767 9800
Faks: 767 9801
Juhataja: Aivar Pere
E-post: valgamaa@arenguagentuur.ee

■ Viljandimaa Arenduskeskus

Vabaduse plats 4, 71020 Viljandi
Tel: 433 0593
Faks: 433 0592
Juhataja: Urmas Tuuleveski
E-post: save@viljandimaa.ee
Kodulehekülg: www.viljandimaa.ee/arenduskeskus

■ Võrumaa Arenguagentuur

Jüri 12, 65605 Võru
Tel: 786 8367
Faks: 786 8367
Juhataja: Tiiu Toots
E-post: vek@mv.werro.ee
Kodulehekülg: http://www.vaa.ee/go.php

■ **Maakondlikud arenduskeskused tegutsevad võrgustikuna, mille koordinaator on Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus.**

Koordinaator: Tarmo Tikk
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
Liivalaia 13/15, Tallinn
Tel: 627 9781
E-post: tarmo.tikk@eas.ee

Projektijuht: Marge Sargma
Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus
Liivalaia 13/15, Tallinn
Tel: 627 9733
E-post: marge.sargma@eas.ee

